

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1528
Suga:	<i>Saxifraga hirculus</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0524100
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Bednes purvs
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	5.01.2022.
Vispārējās piezīmes:	<p>Dzeltenās akmeņlauzītes atradne DL “Bednes purvs” zināma kopš 2001. gada (atradēja Liene Auniņa). Suga DL teritorijā monitorēta vairākas reizes – 2008., 2016. un 2021. gadā. Lielākais sugas indivīdu skaits novērots 2008. gadā (monitoringu veikuši V. Baroniņa un I. Kabucis), kad populācijas minimālais vērtējums ir 563 ziedoši dzeltenās akmeņlauzītes indivīdi, bet populācijas maksimālais vērtējums ir 600 indivīdi. Salīdzinājumā ar 2008. gadu, 2016. gada uzskaitē (uzskaiti veicis A. Opmanis) atradnē konstatēts ievērojams indivīdu skaita samazinājums – populācijas minimālais vērtējums ir 136 ziedoši indivīdi, bet maksimālais vērtējums ir 200 indivīdi. Latvijas Botāniķu biedrības 2016. gada atskaitē minēts, ka akmeņlauzītes apdzīvotā pārejas purva kvalitāte pēdējos gados ir kritusies bebru aizsprostu dēļ, jo appludinātas vairākas <i>S. hirculus</i> atradnes vai arī tām piemērotās dzīvotnēs ieviesušies mitrāku vietu mīloši augi, kas konkurences cīņā izspieduši akmeņlauzīti (Latvijas Botāniķu., 2016). 2021.gadā suga DL teritorijā monitorēta trešo reizi (monitorēja V. Baroniņa un U. Suško). Konstatēto indivīdu skaits ar katru nākamo monitoringa reizi samazinās – 2021. gadā populācijas minimālais lielums ir 63 indivīdi, bet populācijas maksimālais vērtējums ir 75 indivīdi (Latvijas Dabas., 2021). Salīdzinot ar Latvijas Botāniķu biedrības 2016. gada atskaiti, Latvijas Dabas fonda 2021. gada atskaitē minēts, ka pārejas purvam, kurā sastopama dzeltenā akmeņlauzīte, nekāda apsaimniekošana nav nepieciešama – biotops novērtēts kā izcilas kvalitātes. Kā iespējamais iemesls indivīdu skaita samazinājumam minēta karstā 2021. gada vasara, jo dzeltenajai akmeņlauzītei vairāk piemēroti vēsi, pat plūstoši ūdeņi, kas 2021. gada vasarā visticamāk purvā nebija, kaut arī mitruma tajā netrūka (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Zinātniskajā literatūrā minēts, ka dzeltenās akmeņlauzītes skaits svārstās pa gadiem gan sava cikliskuma dēļ, gan arī dažādu vides apstākļu dēļ – mitruma apstākļi, klimats, citi dzīvie organismi, bet vislielāko ietekmi skaita svārstībās rada hidroloģiskā režīma mainība dzeltenās akmeņlauzītes</p>

	apdzīvotajos biotopos (Meškauskaitē and Naujalis, 2006). Akmeņlauzītei nav piemēroti stāvoši ūdeņi, bet gan tekoši, vēsi ūdeņi (Vittoz et al., 2006). Pēc vairāku autoru pētījumiem (Gillet, 1982; Ohlson, 1986) ūdenim ir jābūt aukstam.
--	---

Lauks	Paskaidrojums																								
CV_USE	200 Izvēlēta maksimālā vērtība no 2016.g. augu monitoringa datiem. 2021.g. monitoringā suga Bednes purvā konstatēta mazākā daudzumā nekā 2016.g. 2021.g. dati – min ir 56 indivīdi, max ir 75 indivīdi. Visticamāk relatīvi karstās vasaras dēļ, 2021.g. dzeltenajai akmeņlauzītei lielākajā daļā N2000 vietu, tajā skaitā DL Bednes purvs, nav bijis piemērots gads ziedēšanai (pamanīt augu neziedošā stāvoklī ir gandrīz neiespējami), pieņemts lēmums aprēķinos izmantot 2016.g. maksimālās vērtības datus (šie dati sakrīt ar N2000 SDF datiem). Tā kā dzeltenā akmeņlauzīte ir kritiski apdraudēta suga lielākajā daļā Eiropas un arī Latvijā atbilst U1 sugai, pieņemts lēmums izmantot maksimālo zināmo populācijas vērtējumu laika periodā no 2016. – 2021.g.																								
Unit_CV	Indivīds																								
Habitat	Annex I viens																								
Annex I	7140																								
Annex I_area_USE	1,51 Lai arī DL Bednes purvs kopējā biotopa 7140 <i>Pārejas purvi un slīkšņas</i> platība pēc N2000 SDF pieejamās informācijas ir 24,49 ha (informācija skatīta 24.10.2021.), tomēr suga sastopama tikai atsevišķos 7140 biotopa poligonos. Sugas dzīvotnes laukumu platības noteiktas LatViaNature projekta izstrādātajā Augu monitoringa rīkā (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu).																								
Other_area_USE	Na																								
OK_DEN	Dzeltenās akmeņlauzītes blīvumi Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar sarkano krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija. <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Bednes purvs</td><td>132</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Augšdaugava</td><td>95</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Veclaicene</td><td>29</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Ances purvi un meži</td><td>26</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Vesetas palienes purvs</td><td>22</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Mežole</td><td>22</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Krustkalnu dabas rezervāts</td><td>9</td><td>Zems</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN	Blīvums	Bednes purvs	132	Augsts	Augšdaugava	95	Augsts	Veclaicene	29	Optimāls	Ances purvi un meži	26	Optimāls	Vesetas palienes purvs	22	Zems	Mežole	22	Zems	Krustkalnu dabas rezervāts	9	Zems
N2000 vieta	CV_DEN	Blīvums																							
Bednes purvs	132	Augsts																							
Augšdaugava	95	Augsts																							
Veclaicene	29	Optimāls																							
Ances purvi un meži	26	Optimāls																							
Vesetas palienes purvs	22	Zems																							
Mežole	22	Zems																							
Krustkalnu dabas rezervāts	9	Zems																							
OPT_DEN	Par optimālo blīvumu izraudzīts DL “Ances purvi un meži” blīvums – 26 (zemākais no optimālajiem blīvumiem). Bednes purva blīvums ir visaugstākais no visām N2000 teritorijām.																								
OK_NEW	Nē Nav nepieciešams radīt jaunus biotopus, bet jāveic esošo biotopu apsaimniekošanas pasākumi. Latvijas Botāniķu biedrības 2016.g. atskaitē																								

Lauks	Paskaidrojums
	minēts, ka pārejas purva, kurā sastopama dzeltenā akmeņlauzīte, kvalitāte pēdējos gados bebru darbības dēļ ir pasliktinājusies – bebru aizsprostu dēļ appludinātas vairākas dzeltenās akmeņlauzītes atradnes, tām piemērotajās dzīvotnēs ieviesušies mitrāku vietu mīloši augi, kas konkurences cīņā izspieduši dzelteno akmeņlauzīti (Latvijas Botāniķu., 2016). 2021.g. atskaitē gan nekādas negatīvas ietekmes nav minētas (Latvijas Dabas., 2021).
AREA_NEW	0
OK_INT	Nē
IND_INT	0
Papildus nosacījumi	Nepieciešams veikt apsaimniekošanas pasākumus – primāri ierobežot bebru darbību, lai neappludinātu atradni.
Cits lauks	

Izmantotā literatūra

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Gillet, F. 1982. L'alliance du Sphagno-Tomenthypnion dans le Jura. Documents phytosociologiques N.S. 6, 155-180.

Latvijas Botāniķu biedrība, 2016. Vaskulāro augu monitorings un izpēte (2016. gadam). Rīga, 31 lpp.

Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

Meškauskaitē, E., Naujalis, J. R. 2006. Structure and dynamics of *Saxifraga hirculus* L. populations. Ekologija Nr. 1. P. 53–60.

Natura 2000 SDF – Krustkalnu dabas rezervāts. Skatīts 24.10.2021. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0515800>

Ohlson, M. 1986. Reproductive differentiation in *Saxifraga hirculus* population along an environmental gradient on a central Swedish mire. Holarctic Ecology 9, 205-213.

Vittoz, P., Gobat, J. M., Wyss, T. 2006. Biological Conservation 131: 594-608

1.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē apzīmēti dzeltenās akmeņlauzītes poligoni DL “Bednes purvs”. Ekrānšāviņš uzņemts 4.01.2022.